

УДК 378:37.091.12.011.3-051

DOI 10.32755/sjeducation.2024.02.110

ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В МАГІСТРАТУРІ

Лілік Ольга Олександрівна, доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри української мови,
літератури та журналістики,

*Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка*

*(14000, Україна, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
e-mail: lilik8383@ukr.net)*

ORCID: 0000-0002-5187-1944

Researcher ID: GQB-0015-2022

Scopus: 58854885100

У статті схарактеризовано роль вибіркового освітніх компонентів у професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури в магістратурі. З'ясовано, що одним зі шляхів формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти є опанування вибіркового освітніх компонентів, які спрямовані на вдосконалення загальних і фахових компетентностей, визначених в освітньо-професійній програмі. Процедури розроблення й вибору зазначених освітніх компонентів окреслені в університетських положеннях, зокрема зазначено, що вони мають охоплювати 25 % від загального обсягу кредитів ECTS, які заплановані відповідною освітньо-професійною програмою підготовки фахівців певної спеціальності.

Аналіз освітньої діяльності з реалізації освітньо-професійної програми 014.01 Середня освіта. Українська мова і література в магістратурі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка дав змогу схарактеризувати вибіркові компоненти із циклів загальної і професійної підготовки. Констатовано, що здобувачі вищої освіти мають опанувати три навчальні дисципліни циклу загальної підготовки і п'ять навчальних дисциплін циклу професійної підготовки, які рівномірно розподілені в межах трьох семестрів. Автор статті характеризує ті навчальні дисципліни, які мають особливу популярність серед майбутніх учителів української мови і літератури, зокрема: «Педагогічна риторика», «Основи академічної доброчесності», «Художні системи в українській літературі ХХ–ХХІ століть», «Література Сіверського краю в історико-типологічному контексті», «Технології вивчення теоретико-літературних понять у старшій школі», «Українська мова в науково-педагогічній комунікації» тощо. Констатовано, що здобувачі освіти здебільшого обирають для вивчення ті навчальні дисципліни, що мають практичне спрямування і можуть знадобитися їм під час майбутньої професійної діяльності. Зазначено, що викладачі

в процесі розроблення вибіркових освітніх компонентів прагнуть враховувати галузевий і регіональний аспекти.

Ключові слова: професійна підготовка, освітній компонент, освітньо-професійна програма, навчальна дисципліна, майбутні вчителі української мови і літератури, магістратура.

SELECTIVE EDUCATIONAL COMPONENTS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN THE MASTER'S DEGREE

Lilik Olha, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of Ukrainian Language,
Literature and Journalism,

*T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(53 Hetmana Polubotka Street, Chernihiv, 14000, Ukraine,*

e-mail: lilik8383@ukr.net)

ORCID: 0000-0002-5187-1944

Researcher ID: GQB-0015-2022

Scopus: 58854885100

The author of this article characterizes the role of selective educational components in the professional training of future teachers of the Ukrainian language and literature in the master's degree. It was found that one of the ways of forming the individual educational trajectory of a student is the mastering of selective educational components aimed at improving general and professional competencies defined in the educational and professional program. The procedures for the development and selection of the specified educational components are outlined in university regulations, in particular, it is stated that they should cover 25% of the total volume of ECTS credits planned by the relevant educational and professional program.

Analysis of educational activities for the implementation of the educational and professional program 014.01 Secondary education. Ukrainian language and literature in the master's program of the T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» made it possible to characterize selective components from cycles of general and professional training. It was established that those seeking higher education should master three academic disciplines of the cycle of general training and five academic disciplines of the cycle of professional training, which are evenly distributed within three semesters. The author of the article characterizes those educational disciplines that are particularly popular among future teachers of the Ukrainian language and literature, in particular: "Pedagogical rhetoric", "Basics of academic integrity", "Artistic systems in Ukrainian literature of the 20th-21st centuries", "Literature of the Siver region in historical-typological context", "Technologies of studying theoretical and literary concepts in high school", "Ukrainian language in scientific and pedagogical

communication". It has been established that educational disciplines that have a practical direction and may be needed during professional activities are particularly popular among future teachers. It is noted that teachers of university in the process of developing selective educational components try to take into account branch and regional aspects.

***Key words:** professional training, educational component, educational and professional program, educational discipline, future teachers of the Ukrainian language and literature, master's degree.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. У руслі євроінтеграційних тенденцій особливого значення набуває формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. Ця процедура, як правило, реалізується за такими механізмами: вибіркові компоненти освітньо-професійної програми; індивідуальний підхід до опанування конкретної навчальної дисципліни, зокрема вибір суб'єктом освітньої діяльності індивідуальних навчально-дослідних завдань, форми виконання і складання самостійної роботи; вибір бази для проходження виробничої практики; вибір теми кваліфікаційної роботи на основі врахування індивідуальних наукових інтересів здобувачів вищої освіти тощо.

Особливого значення формування індивідуальної освітньої траєкторії набуває в контексті професійної підготовки майбутніх учителів, оскільки це дає їм змогу цілеспрямовано формувати фахові компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою, окреслити перспективи для подальшого особистісного і професійного розвитку, розвивати soft skills – так звані гнучкі навички, що пов'язані із соціалізацією, здатністю адаптуватися в мінливих умовах навколишнього світу, реалізацією соціокультурної змістової лінії зі шкільних програм української мови і літератури.

Відповідно постає необхідність визначення ролі вибірко-вих освітніх компонентів у процесі реалізації конкретної освітньо-професійної програми – 014.01 Середня освіта. Українська мова і література в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка на філологічному факультеті.

Аналіз наукових публікацій із зазначеної теми. На сьогодні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів-

словесників, зокрема на другому ступені вищої освіти, неодноразово ставали предметом обговорення під час вебінарів, круглих столів, засідань робочих груп. Водночас відчутним є брак ґрунтовних аналітичних публікацій з узагальненням досвіду розроблення, упровадження й акредитації відповідних освітньо-професійних програм, а також окремих аспектів їх реалізації, як-от формування індивідуальної освітньої траєкторії, контроль освітніх досягнень, урахування галузевого й регіонального аспектів, а також пропозицій зацікавлених суб'єктів тощо. Джерелом для дослідження й запозичення такого досвіду можуть стати безпосередньо освітньо-професійні програми й відомості самоаналізу, звіти експертів Національного агентства забезпечення якості вищої освіти, зокрема в контексті зауважень і рекомендацій.

З-поміж наукових публікацій у процесі дослідження взято до уваги статті М. Баландіної, В. Кубко [1], Т. Бондар [2], Ю. Федорченко [3], у яких окреслено підходи до проектування й реалізації освітньо-професійних програм у закладах вищої освіти. Водночас аналіз наукових публікацій із зазначеної проблеми дає підстави для висновку, що в сучасному освітньому середовищі є запит на публікації з описом досвіду планування, упровадження й реалізації освітньо-професійних програм у системі вищої освіти, зокрема освітнього ступеня «магістр». Саме тому ми також зверталися до проблем планування і здійснення освітньої діяльності, пов'язаної з реалізацією освітньо-професійної програми 014.01 Середня освіта. Українська мова і література освітнього ступеня «магістр» у попередніх публікаціях [4; 5].

Мета статті – схарактеризувати роль вибіркового освітнього компонентів у професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури в магістратурі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім окреслимо основні аспекти розвитку досліджуваної освітньо-професійної програми. Отже, 1 липня 2006 року в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка (на сьогодні – Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка) було створено

філологічний факультет, на базі якого започатковано професійну підготовку вчителів української мови і літератури, спочатку на бакалавраті, а з 2011 року – і в магістратурі.

За період свого існування освітньо-професійна програма підготовки майбутніх учителів української мови і літератури на другому рівні вищої освіти зазнала певних трансформацій відповідно до вимог нормативних документів Міністерства освіти і науки України, які відображали основні реформаційні процеси, що відбувалися в освітній галузі. Зокрема з 2017 по 2020 роки освітня діяльність спрямовувалася на підготовку магістра середньої освіти, викладача української мови і літератури й передбачала опанування магістрантами предметних спеціалізацій: «Художня культура», «Редагування освітніх видань», «Мова і література (англійська)». Варто констатувати, що особливу популярність мали спеціалізації, пов'язані з редакторською і коректорською діяльністю, оскільки чимало здобувачів пов'язували свою майбутню професію з роботою в засобах масової інформації, видавництвах тощо, а також з іноземною мовою, що зумовлено євроінтеграційними тенденціями і широкими перспективами для працевлаштування.

У 2021 році була подана для акредитування освітньо-професійна програма, що передбачала підготовку вчителя української мови і літератури закладів загальної середньої освіти, саме тому в ній гармонійно поєднувалися «педагогічна складова з філологічними знаннями, уміннями та навичками, що давало змогу забезпечити майбутнім учителям фундаментальну теоретичну й практичну підготовку для набуття здатності виконувати професійні завдання й обов'язки, а також можливість продовження навчання на третьому рівні вищої освіти – в аспірантурі» [6].

Як зазначалося у відомостях із самооцінювання, освітньо-професійна програма, що була підготовлена проектною групою кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка на чолі з доктором педагогічних наук, професором О. О. Лілік [6], відображає один з можливих варіантів організації освітнього процесу з підготовки майбутніх учителів галу-

зі знань 01 Освіта освітнього ступеня «магістр», вона постала в результаті тривалого вивчення досвіду акредитації подібних освітніх програм, урахування помилок, яких припустилися під час акредитування подібної освітньої програми на першому рівні вищої освіти, а також консультувань зі стейкхолдерами й випускниками. Освітня діяльність, що відбувалася за цією освітньо-професійною програмою, була досить високо оцінена експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти й акредитована терміном на 5 років, до липня 2027 року.

Відгоді зазначена освітньо-професійна програма зазнала певних змін, передусім варто згадати, що з 2023 року було затверджено професійну кваліфікацію в такому формулюванні – «учитель української мови і літератури, викладач української мови і літератури закладу фахової передвищої, вищої освіти», із цією кваліфікацією було узгоджено інтегральну, загальні й фахові компетентності й програмні результати навчання. Це призвело до змін в освітніх компонентах, зокрема в ОК 1: замість навчальної дисципліни «Педагогічний менеджмент» було введено навчальний предмет «Педагогіка вищої і фахової передвищої освіти», викладання якого було передбачене в першому семестрі. Водночас ОК 4 «Загальне мовознавство: історія та теорія» перенесено на третій навчальний семестр для збалансування навчального академічного навантаження для здобувачів вищої освіти. Назва, а отже, й зміст ОК 5 зазнали розширення – «Теорія літератури й літературознавча методологія». На нашу думку, це мало посилити науковість в опануванні літературознавчих дисциплін і підготувати здобувачів вищої освіти до організації науково-дослідної діяльності з учнями старших класів.

Змінено назву ОК 9 на «Методика навчання української мови в закладах середньої, фахової передвищої і вищої освіти», у контексті якого передбачено в першому семестрі викладання методики навчання в закладах загальної середньої освіти з акцентом на старших класах, а в другому – методики викладання в закладах фахової передвищої і вищої освіти. Змінено також назву ОК 10 на «Методика навчання україн-

ської літератури в закладах середньої, фахової передвищої і вищої освіти», і передбачені аналогічні трансформації. На практичну складову виділено 26 кредитів, зокрема введено ОК 14 – «Виробнича практика в закладах фахової передвищої і вищої освіти», на яку передбачено 6 кредитів. Вважаємо, що описані зміни забезпечать ефективну професійну підготовку фахівців зазначеної кваліфікації.

Досліджувана освітньо-професійна програма розміщена на офіційному сайті Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, містить інформацію про кваліфікацію здобувача вищої освіти, форму, термін навчання, випускову кафедру, загальні відомості про тип диплома та обсяг програми, про цикл/рівень. Окрім того, у ній схарактеризовано діяльність випускників, зазначено мету освітньо-професійної програми, чітко сформульовано програмні результати навчання, з детальними вказівками щодо знань, умінь, здатностей випускників, перелік освітніх компонентів, їхню логічну послідовність, а також форму підсумкової атестації здобувачів вищої освіти [6].

Переконані, що освітньо-професійна програма містить необхідні складники для її реалізації, а всі освітні компоненти, передбачені навчальним планом, відповідають суспільним тенденціям та корелюють з вимогами Концепції «Нова українська школа», законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій».

На нашу думку, інтегральна, загальні та фахові компетентності випускника, а також програмні результати навчання, що формуються в процесі реалізації аналізованої освітньо-професійної програми, уможливають використання здобувачами вищої освіти набутих фундаментальних теоретичних знань з урахуванням отриманих навичок, забезпечать здатність молодого фахівця успішно розв'язувати нагальні завдання в швидкозмінюваному середовищі, сприятимуть глибокому розумінню методології педагогічної творчості [4].

У контексті нашого дослідження наголосимо, що освітньо-професійна програма вміщує перелік як нормативних дисциплін, так і дисципліни вільного вибору (26 % обсягу ОПП). Вибіркові навчальні дисципліни представлено дисциплінами нормативного (9 кредитів) і професійного (15 кредитів) циклів, вони реалізуються в 24 кредитах; їхній перелік систематично оновлюється. Кожен здобувач вищої освіти має можливість вибору певного вибіркового компонента.

Регламентує процес реалізації студентоцентрованого навчання й вільного творчого навчання «Положення про дисципліни вільного вибору студентів НУЧК імені Т. Г. Шевченка», у якому зазначено, що «основна мета навчальних дисциплін за вибором студента – розширити загальнонауковий кругозір, поглибити теоретичні знання і вдосконалити практичні уміння фахівця для проведення самостійних наукових досліджень, самоосвіти, самовиховання та забезпечити індивідуалізацію навчання» [7].

Кафедри філологічного факультету подають на розгляд і затвердження вченої ради пропозиції щодо можливих вибіркового курсів. Працівники деканату заздалегідь доводять до відома студентів відомості про наявність навчальних дисциплін вільного вибору на наступний навчальний рік. Традиційно на сайт філологічного факультету завантажують різноформатні презентації та анотації до таких курсів, підготовлені викладачами, з якими магістранти можуть ознайомитися. Вибіркові освітні компоненти для другого року навчання магістранти обирають у квітні, а магістранти-першокурсники здійснюють свій вибір одразу після зарахування на навчання, зазвичай наприкінці серпня чи на початку вересня. Це дає змогу вчасно внести цю інформацію до робочих навчальних планів і графіків освітнього процесу.

Окрім того, здобувачі освіти мають можливість зустрітися з викладачами, які пропонують той чи інший вибіркового курс, отримати відповіді на запитання, які виникли після ознайомлення з інформацією, поданою на сайті та презентованою під час зустрічі. Після того, як здобувач вищої освіти визначився з вибором вибіркового компонента, він заповнює заяву, бланк

якої розміщено на сайті факультету в рубриці «Навчання» > «Вибіркові дисципліни». На основі таких заяв формуються списки обраних вибіркового освітніх компонентів. Деканат філологічного факультету на підставі аналізу заяв здобувачів вищої освіти формує навчальні групи для вивчення вибіркового дисциплін та готує відповідне розпорядження.

Робоча група запропонувала таку схему розподілу вибіркового освітніх компонентів у межах професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури в магістратурі: у контексті загальної підготовки передбачено три навчальні дисципліни, дві з яких заплановано на перший семестр, а одну – на другий; у контексті професійної підготовки передбачено п'ять навчальних дисциплін, зокрема одну в першому семестрі, по дві – у другому й третьому.

Вибіркові компоненти з циклу загальної підготовки були запропоновані для здобувачів вищої освіти викладачами різних кафедр, особливу популярність серед здобувачів мали навчальні дисципліни «Основи академічної доброчесності», «Медіаосвіта й медіаграмотність», «Основи інклюзивної освіти», «Педагогічна риторика» тощо [8].

Зокрема, мета засвоєння навчального курсу «Основи академічної доброчесності» (розробник – д.п.н., проф. О. О. Лілік) полягає в ознайомленні магістрантів із принципами та правилами дотримання політики академічної доброчесності на прикладі українського й міжнародного досвіду; формування професійних компетентностей, необхідних для дотримання принципів академічної культури, що ґрунтується на засадах академічної доброчесності, прозорості та доступності якісної освіти в Україні; забезпечення здобувачів вищої освіти необхідними знаннями, уміннями й навичками, а також інструментами, які є необхідними для повноцінного функціонування у світовій освітній та науковій спільноті [8].

Вибірковий освітній компонент «Педагогічна риторика» (розробник – к.філ.н., доц. О.В. Сазонова) спрямований на формування у здобувачів вищої освіти таких мовленнєвих та комунікативних норм, володіння якими уможливить ефективне використання української мови в ситуаціях повсякденного,

ділового, наукового, а головне – професійного спілкування, а також на вдосконалення навичок аналізу мовленнєвої діяльності. Відповідно основною метою засвоєння курсу є підвищення рівня комунікативної компетенції здобувачів вищої освіти, удосконалення володіння сучасними технологіями наукового і ділового спілкування та ефективного переконання у галузі філологічної освіти [8].

Вибіркові освітні компоненти циклу професійної підготовки зазвичай пропонує кафедра української мови, літератури та журналістики як випускова кафедра для цієї освітньо-професійної програми. Це можуть бути навчальні курси мовознавчого, літературознавчого чи методичного спрямування. Схарактеризуємо деякі з цих навчальних дисциплін. Зокрема, навчальна дисципліна «Художні системи в українській літературі ХХ–ХХІ ст.» (розробник – д.п.н., проф. О.О. Лілік) передбачає ознайомлення з особливостями розвитку українського літературного процесу ХХ–ХХІ століть через призму еволюції мистецьких систем [8]. Вона спрямована на поглиблення знань, умінь і навичок, передусім завданнями цього вибіркового освітнього компонента є: ознайомлення магістрантів з основними етапами українського літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ століть через призму еволюції мистецьких систем; визначення ролі художньої літератури в суспільно-політичному житті зазначеної доби; з'ясування самобутності й своєрідності жанрово-стильової структури через призму художніх систем; визначення місця української літератури у світовому контексті; з'ясування особливостей формування художньої мови; дослідження формування і розвитку модернізму і постмодернізму в їхньому українському варіанті [8].

До вибірових навчальних дисциплін літературознавчого спрямування належить «Література Сіверського краю в історико-типологічному контексті» (розробники – к. філ. н., доц. О.В. Сазонова, ст. викл. С. Р. Молочко), основною метою якої є дати здобувачам вищої освіти уявлення про особливості літературного процесу в межах регіоніки, опанувати сучасні методи історико-літературного дослідження, аналізу, інтер-

претації та оцінки літературних явищ у широкому історично-культурному контекстах, розглянути роль художньої літератури в національному історико-культурному просторі; освоїти сюжети, образи, художньо-стильові особливості творчої спадщини краян, визначити місце і роль персоналій у регіональній та загальнонаціональній літературі; сформулювати на основі літературних і публіцистичних творів розуміння особливостей регіонального світообразу [8]. Наголосимо, що ця навчальна дисципліна сприяє реалізації регіональної складової в професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури, дає їм навчально-методичний матеріал для підготовки до уроків літератури рідного краю, які є обов'язковою складовою шкільного курсу української літератури. Це зумовлює його особливу популярність серед здобувачів вищої освіти магістерського рівня.

Розробники наголошують, що «Курс покликаний сформувати у студентів уявлення про регіональну літературу Сіверського краю як підсистему загальнонаціональної літератури; забезпечити майбутнього фахівця прийомами роботи з текстами літератури краян різних видів і жанрів, їх тематичною і композиційною структурою, фактологічним матеріалом, мовою і стилем відповідно до чинної програми з української літератури для загальноосвітніх закладів України» [8].

До освітніх компонентів методичного спрямування належить навчальна дисципліна «Технології вивчення теоретико-літературних понять у старшій школі» (розробник – д.п.н., проф. О. О. Лілік), основна мета засвоєння якої полягає в ознайомленні майбутніх учителів української літератури з теоретичними і практичними засадами вивчення теорії літератури в школі, формами, методами і методичними прийомами вивчення теоретико-літературних понять, формування вмінь оперувати літературознавчими поняттями під час шкільного аналізу художнього твору, опрацювання різних видів програмного матеріалу [8]. Цей вибірковий освітній компонент розрахований на засвоєння здобувачами вищої освіти набору загальних правил та норм фахової діяльності в старших класах закладів загальної середньої освіти.

Унаслідок опанування цього вибіркового освітнього компонента майбутні вчителі української мови і літератури мають знати: ідеї видатних українських методистів щодо вивчення теоретико-літературних понять; місце літературознавчих понять у шкільному курсі української літератури; основні підходи до вивчення теоретико-літературних понять; форми, методи і методичні прийоми роботи з теоретико-літературними поняттями. Окрім того, вони мають уміти: орієнтуватися в методичній літературі з проблеми дослідження; працювати зі шкільною програмою з української літератури з метою засвоєння учнями теоретико-літературних понять; планувати і проводити окремі уроки та їх фрагменти з вивчення теоретико-літературного матеріалу; оперувати літературознавчими поняттями в процесі різних видів навчальної діяльності, на різних типах уроків; застосовувати різні форми, методи, прийоми і технології в процесі роботи з теоретико-літературознавчими поняттями [8].

З-поміж мовознавчих дисциплін на особливу увагу заслуговує навчальна дисципліна «Українська мова в науково-педагогічній комунікації» (розробник – к.філ.н., доц. Т. Л. Хомич), основною метою якої є формування в магістрантів наукового лінгвістичного світогляду щодо актуальних проблем сучасної української літературної мови, мовної та мовленнєвої ситуацій; сприяння засвоєнню теоретичних відомостей, узагальненню, систематизації й поглибленню знань магістрантів про орфоепічні, орфографічні, лексичні, граматичні норми сучасної української літературної мови та вдосконалення їхніх практичних навичок у науково-педагогічному спілкуванні з метою підвищення рівня загальнономовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної, прагматичної компетентностей [8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Важливим аспектом реалізації здобувачами вищої освіти права на формування індивідуальної освітньої траєкторії є опанування вибіркового освітнього компонента, які охоплюють мінімум 25 % загального обсягу кредитів певної освітньо-професійної програми. Аналіз освітньої діяльності з реалізації освітньо-

професійної програми 014.01 Середня освіта. Українська мова і література в магістратурі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка дав змогу схарактеризувати вибіркові компоненти із циклів загальної і професійної підготовки, визначити їхню роль у формуванні загальних і фахових компетентностей майбутніх учителів української мови і літератури. Доведено, що в процесі розроблення вибіркових освітніх компонентів викладачі враховують галузевий і регіональний контексти, а особливо популярні серед здобувачів навчальні дисципліни, що мають практичну значущість для подальшої професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні технологій, методів, прийомів і засобів навчання, що забезпечать ефективність професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури в магістратурі.

Список використаних джерел

1. Баландіна М., Кубко В. Досвід проектування освітньої програми з журналістики в Одеському національному політехнічному університеті. *Вісник Книжкової палати*. 2021. № 4. С. 35–42.

2. Бондар Т. Важливість підготовки майбутніх учителів української мови та літератури в міжкультурному середовищі. URL: [http://mir.dspu.edu.ua/article /view/264567/260692](http://mir.dspu.edu.ua/article/view/264567/260692) (дата звернення: 12.08.2024).

3. Федорченко Ю. Про підходи до формування і реалізації університетських освітніх програм. URL: <http://education-ua.org/ua/component/content/article/12-articles/1283-pro-pidkhodi-doformuvannya-i-realizatsiji-universitetskikh-osvitnikh-program> (дата звернення: 12.08.2024).

4. Лілік О. О., Сазонова О. В. Планування, організація й реалізація освітньої діяльності з підготовки магістрів (учителів української мови і літератури). URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/104/105> (дата звернення: 12.08.2024).

5. Лілік О. Контроль освітніх досягнень здобувачів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів української мови й літератури в магістратурі. *Дидактика*. 2023. Вип. 6–7. С. 21–28.

6. Освітньо-професійна програма 014.01. Середня освіта. Українська мова і література. Рівень вищої освіти – другий (магістерський), Національний університет «Чернігівський колегіум» імені

Т. Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/16jXotJ7SM1_u_e_Zq5z_SQNXXWVBri0I/view (дата звернення: 02.08.2024).

7. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. URL: <https://drive.google.com/file/d/1trqn0NG5179caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view> (дата звернення: 02.08.2024).

8. Вибіркові компоненти. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. URL: <https://philology.chnpu.edu.ua/news/disciplines> (дата звернення: 02.08.2024).

References

1. Balandina, M. and Kubko, V. (2021), "Experience in designing an educational program in journalism at Odesa National Polytechnic University", *Bulletin of the Book Chamber*, Vol. 4, pp. 35–42.

2. Bondar, T. "The importance of training future teachers of the Ukrainian language and literature in an intercultural environment", available at: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/264567/260692> (accessed 12.08.2024).

3. Fedorchenko, Yu. "About approaches to the formation and implementation of university educational programs", available at: <http://education-ua.org/ua/component/content/article/1283-pro-pidkhodi-do-formuvannya-i-realizatsiji-universitetskikh-osvitnikh-program> (accessed 12.08.2024).

4. Lilik, O. and Sazonova, O. "Planning, organization and implementation of educational activities for the training of masters (teachers of the Ukrainian language and literature)", available at: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/104/105> (accessed 12.08.2024).

5. Lilik, O. (2023), "Control of the educational achievements of students in the process of professional training of future teachers of the Ukrainian language and literature in the master's degree", *Didactics*, Issue 6–7, pp. 21–28.

6. Educational and professional program 014.01. Secondary education. Ukrainian language and literature. Level of higher education – second (master's), T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", available at: https://drive.google.com/file/d/16jXotJ7SM1_u_e_Zq5z_SQNXXWVBri0I/view (accessed 12.08.2024).

7. Regulations on the organization of the educational process at T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", available at: <https://drive.google.com/file/d/1trqn0NG5179caOb5mOe94RZJMt6WmpVf/view> (accessed 12.08.2024).

8. Selective components, T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium", available at: <https://philology.chnpu.edu.ua/news/disciplines> (accessed 12.08.2024).